

לכה את עמבתי

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תקלה
ערש"ק פרשת תצוה ה'תשע"ז

בהך - שם התואר או לשון שירות?

כלאים המותרים לפני המלך

איסור "לא תעלו עלי קטורת זרה"

להרויח פחות ולהשאר בריא

פתח דבר

בעזרה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת תצוה, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי', את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תקלה), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט, בנוגע למודר "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקר נתחי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן העניינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, עוד בשנה זו, שמיוחדת בזה שנצטוונו בה "הקהל את העם האנשים הנשים והטף למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוהיכם, ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון אור החסידות

קובץ זה יוצא לאור לזכות
הני לומדי ותמכי אורייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה
ה"ה האחים החשובים
הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה
והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו
ולזכות אביהם ה"ה הרב החסיד
ר' מאיר שי'
זאיאנץ
ס. פאולו ברזיל
יהי רצון שיתברכו בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

מכון אור החסידות	Or Hachasidus
סניף ארץ הקודש	Head Office
ת.ד. 2033	1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000	Brooklyn, NY 11213
03-738-3734	United States
Likras@likras.org	(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מנחם מענדל זרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם
טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

תוכן העניינים

ה..... מקרא אני דורש

כהונה - שם התואר או לשון שירות?

מהו החידוש בדברי רש"י ש"לכהנו לי" הוא רק "לאחר שתגמור מלאכת המשכן"? / מדוע נצטווה משה פעמיים "לכהנו לי"? / יחלק בין שם תואר כהן לשם פעולת השירות והכהונה, ויבאר לפי זה דברי רש"י על הכתוב, וכן יתורץ לפי זה מה שהותר אהרן לשמש בכהונה, אף שבנה מזבח לע"ז

(עי' לקוטי שיחות ח"ו עמ' 170 ואילך)

ט..... פנינים עיונים וביאורים קצרים

יא..... יינה של תורה

כלאים המותרים "פני המלך"

"שעטנז" - ערכוב תפקידי שרי המלך / לפני השי"ת גם דברים הפכיים מתחברים / האכנט - העמידה לפני המלך המחברת גם כלאים

(עי' לקוטי שיחות ח"ו עמ' 153 ואילך)

טו..... פנינים דרוש ואגדה

יז..... חידושי סוגיות

בגדר איסור "לא תעלו עליו קטורת זרה גו"

יבאר באריכות קושיית המנחת חינוך אמאי לא נמנה לב' לאוין, ע"פ כללי מניין המצוות ומה שמצינו בלאו דריבית ובלאו דאכילת מע"ש חוץ לחומה / יתרץ קושיית המנ"ח ע"פ פירוש רש"י דבקרא ד"קודש קדשים הוא" דנתחדש דמהות האיסור הוא הורדת מזבח הפנימי מקדושתו

(עי' לקוטי שיחות ח"ו עמ' 179 ואילך)

כא..... תורת חיים

להרויח פחות ולהישאר בריא

כב..... מעשה רב

קורין את שמע' באימה'

כג..... דרכי החסידות

להסתכל על יהודי כמו שהוא בבית הכנסת

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

כהונה – שם התואר או לשון שירות?

מהו החידוש בדברי רש"י ש"לכהנו לי" הוא רק "לאחר שתגמור מלאכת המשכן"? / מדוע נצטווה משה פעמיים "לכהנו לי"? / וחלק בין שם תואר כהן לשם פעולת השירות והכהונה, ויבאר לפי זה דברי רש"י על הכתוב, וכן יתורץ לפי זה מה שהותר אהרן לשמש בכהונה, אף שבנה מזבח לע"ז

בפרשתנו (כח, א) מצווה הקב"ה למשה רבינו: "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי, אהרן נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן". ובפירוש רש"י: "ואתה הקרב אליך – לאחר שתגמור מלאכת המשכן".

ולפום ריהטא נראה (ועיין במפרשי רש"י על אתר - רא"ם. באר בשדה. ועוד), שאין בדברי רש"י אלו חידוש מיוחד; אלא הדבר מובן מעצמו, שכיון שכל גדר כהונת אהרן הוא השימוש במשכן כו', הרי בהכרח ש"לכהנו לי" יכול להיעשות רק לאחר סיום מלאכת המשכן (וראה לקוטי שיחות חכ"ו ע' 284).

אמנם כד דייקת שפיר, דברי רש"י אלו אינם דבר המובן מעצמו, אלא יש בהם חידוש גדול⁵, המיישב קושיא יסודית בענין כהונת אהרן, כדלקמן.

ב. לאחר פסוק זה - "ואתה הקרב אליך את אהרן . . . מתוך בני ישראל לכהנו לי וגו'" ממשיך הכתוב (כח, ב-ג): "ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך, לכבוד ולתפארת. ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה, ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי".

לקראת שבת

ומפרש רש"י: "לקדשו לכהנו לי - לקדשו, להכניסו בכהונה על ידי הבגדים, שיהא כהן לי. ולשון כהונה שירות הוא (שנטריא"ה בלע"ז)".

והקשו רבים ממפרשי רש"י: לשון "לכהנו לי" כתובה כבר לפני כן, בפסוק "ואתה הקרב אליך"; ואם נדרש רש"י לחדש ולהבהיר ש"לשון כהונה שירות הוא" - היה לו לפרש זה מיד בפעם הראשונה שנכתבה לשון זו, ולמה המתין לפעם השניה?

ויש ליישב בפשטות, שבאמת בפעם הראשונה שנאמר "לכהנו לי" - בתחילת הענין - לא מתאים לפרש "לשון כהונה שירות הוא", כי לשון כהונה שם הוא במשמעות אחרת; ודוקא בפעם השניה שנאמר "לכהנו לי", הוכרח רש"י לחדש ש"לשון כהונה שירות הוא".

ג. ביאור הענין (ועיין גם במשכיל לדוד): תיבת "כהן" יכולה להתפרש בשני אופנים. אופן אחד, ש"כהן" הוא שם התואר שמציין סוג מסויים של אדם בעל מעלה שבזכותה שייך הוא לכהונה ושירות; ואופן שני, ש"כהן" (אינו שם התואר לאדם, אלא) הוא שם הפעולה, מתייחס לשירות האדם בפועל.

ומובן שהאופן הראשון רחב ומקיף הרבה יותר:

כאשר מדברים על קטנים (מבני אהרן) - אם מפרשים "כהן" על שם הפעולה, הרי אי אפשר לקרוא להם בשם "כהנים", כיון שכעת אינם יכולים לשרת בפועל; אך אם מפרשים "כהן" על שם התואר, מתאים לקרוא גם לקטנים בשם "כהנים", מכיון שלאחר שיגדלו יהיו ראויים לשירות.

ותירה מזו מצינו, שגם נשים נקראות (עכ"פ בלשון חז"ל) בשם "כהנות" - אף שלעולם לא יהיו ראויות לשרת - כי לאחר שנבחרו אהרן ובניו לשרת בו, נעשה השם "כהן" תואר לכל זרע אהרן (גם בנות אהרן).

ד. ובענינו: כאשר הקב"ה מצווה למשה "ואתה הקרב אליך את אהרן . . מתוך בני ישראל לכהנו לי", הכוונה בזה היא לכהונה במשמעות של שם התואר והמעלה (כאופן הא' הנ"ל): הרם את אהרן מתוך כלל ישראל, ועשה אותו לסוג מיוחד ונעלה של "כהן".

אמנם לאחר מכן נאמר שוב "ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי" - והוקשה לרש"י: הרי כבר נצטווה משה "לכהנו לי" (גם לולי בגדי הכהונה) - ולמה איפוא צריך עוד הפעם "לקדשו לכהנו לי" (על ידי הבגדים דוקא)?

ועוד: למה לפני כן נאמר "לכהנו לי" גרידא - ואילו בפעם השניה נאמר "לקדשו לכהנו לי"? ומכח זה למד רש"י, שאין ה"לכהנו לי" שבפעם השניה כהרי ה"לכהנו לי" שבפעם הראשונה, כי: בפעם הראשונה פירוש "לכהנו לי" הוא כמשמעותו הפשוטה והרגילה (ולכן לא הוצרך רש"י לפרשה), במשמעות של שם התואר והמעלה, ואילו בפעם השניה פירוש "לכהנו לי" הוא במשמעות של כניסה לכהונה ושירות בפועל, שזה

דוקא על ידי הבגדים.

וזהו שבא רש"י ומחדש - "לקדשו, להכניסו בכהונה על ידי הבגדים, שיהא כהן לוי ולשון כהונה שירות הוא", היינו, שדוקא בפסוק זה על כרחך לפרש את "לשון כהונה" במשמעות של שירות.

[וכפי שמדוייק גם בזה שבפעם הראשונה נאמר "מתוך בני ישראל לכהנו לוי", היינו, שיש כאן הבדלה לכהונה מתוך כלל ישראל, מה שאין כן בפעם השנייה לא נאמר "מתוך בני ישראל", כי אהרן כבר מובדל ועומד עוד קודם לכן, וכל החידוש עתה הוא בהכניסה לשירות בפועל].

וזהו הטעם להבדל בענין ה"קדושה" - בפעם הראשונה נעשה אהרן ל"כהן" בשם התואר והמעלה, אך עדיין לא היה "לקדשו"; ודוקא על ידי הבגדים נכנס אהרן לקדושה, "לקדשו לכהנו לוי".

ה. לפי כל זה מובן, שבדברי רש"י - "ואתה הקרב אליך, לאחר שתגמור מלאכת המשכן" - יש חידוש גדול:

אם פירוש "לכהנו לוי" שבפסוק "ואתה הקרב אליך" היה להכניסו בעבודת ושירות הכהונה, אז היה מובן מנצמו שהדבר שייך רק לאחר סיום מלאכת המשכן;

אמנם כיון ש"לכהנו לוי" שבפסוק שם הוא רק במשמעות של שם התואר והמעלה (והכניסה לשירות היא שלב נוסף, שכתוב רק לאחר מכן בקשר עם בגדי הכהונה) - היה מקום לומר שאין צורך לחכות לשם כך לסיום מלאכת המשכן, אלא גם קודם לכן יכול משה להרים את אהרן מתוך כלל ישראל ולייחדו ל"כהן".

וזהו אפוא שמחדש רש"י - מכח הלשון המיוחדת של "ואתה הקרב אליך" (ראה משכיל לדוד מה שביאר בזה. ויש להאריך בזה עוד ואכ"מ) - שגם עצם המינוי של אהרן בתור "כהן", צריך להיעשות רק לאחר סיום מלאכת המשכן ולא קודם לכן.

ו. ובדרך זו הרווחנו ליישב קושיא גדולה (לכאורה) בענין זה: הנה ידוע, כי כהן ששימש לעבודה זרה - פוגם הדבר בכהונתו, לענין עבודה במקדש, ו"אין קרבנו ריח ניחוח" (מנחות קט, א). וכמו שפסק הרמב"ם להלכה: "כל כהן שעבד עבודה זרה, בין במזיד בין בשוגג, אע"פ שחזר בתשובה גמורה הרי זה לא ישמש במקדש לעולם, שנאמר 'לא יגשו אלי לכהן לוי', ואפילו 'השוחט לעבודה זרה בשוגג... לכתחילה לא יעבוד'" (הלי' ביאת המקדש פ"ט הי"ג).

וכן הוא גם על פי "פשוטו של מקרא", וכדמוכח גם מדברי רש"י במלכים (מלכים-ב כג, ט): "הכהנים שקיטרו בכמות לעבודת כוכבים ומזלות לא יעלו עוד לשרת על מזבח ה'... יצאו מכהונתם" (לענין עבודה).

ומעתה יש להקשות: הרי אהרן בנה מזבח עבור עבודת העגל (תשא לב, ה); ואמנם,

לקראת שבת

ח

כוונתו היתה לשמים וכו' והיה כמו אנוס בדבר - אבל סוף סוף, לכאורה יש כאן מעין דמעין של שימוש לעבודה זרה הפוגם בעבודת הכהונה!

ואף אם תימצי לומר שההלכה ד"לא יגשו אלי לכהן לי" נתחדשה רק לאחר זמן, ובימי אהרן עדיין לא היתה הלכה זו - הרי ידועים דברי חז"ל (יומא ה, ב; סנהדרין צ, ב. ועוד) שגם לעתיד לבוא עתיד אהרן לשמש בכהונה; ואיך אפשר לומר איפוא שיש בו אפילו שמץ פסול ח"ו?!

אמנם לפי דרכנו מתורץ בפשטות, כי כל הפסול הוא ב"כהן ששימש" - היינו, שהוא שימש לעבודה זרה בתור כהן; אולם כשמדברים על אהרן, הרי שבשעת חטא העגל הוא עדיין לא היה "כהן" כלל - וכנ"ל בארוכה, שדוקא "לאחר שתגמור מלאכת המשכן" נצטווה משה להרימו "מתוך בני ישראל לכהנו לי" - ובמילא אין הוא בכלל הלכה זו ד"כהן ששימש", לא מיניה ולא מקצתיה; וק"ל.

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

גדר כהן גדול שבכל נביא

בסוף הלי' כלי המקדש והעובדים בו" כתב הרמב"ם: "זה שאתה מוצא בדברי נביאים שהכהנים היו חוגרין אפוד בד. . אפוד זה היו חוגרים אותו בני הנביאים ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקודש, להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש". ולכאורה תמוה, הרי הלכה זו בנוגע ל"בני הנביאים" והראוי שתשרה עליו רוח הקודש - שייכת לכאורה להלכות יסודי התורה, שם נתבארו פרטי דיני הנבואה, דרכי הנבואה וכו', ומדוע כתבה הרמב"ם בהלכות כלי המקדש ודיני כהונה?

ויש לומר, שזהו בהתאם לשיטת הרמב"ם בגדרם של האורים ותומים. דהנה, בגדר האו"ת כתב הרמב"ם "רוח הקודש לובש את הכהן ומביט בחושן ורואה בו במראה הנבואה עלה או לא תעלה באותיות שכולטות מן החושן כנגד פניו" (הלי' כלי המקדש פ"י הי"א), והיינו דסבירא לי' שהאותיות לא היו בולטות כפשוטן אלא במראה הנבואה. ולפי זה הי' אפשר לומר, דלהרמב"ם השאלה והתשובה באו"ת של כה"ג אינו פרט מעניני כהונה שבו אלא גדר ומעלה בפני עצמו, שיש לכה"ג עוד ענין, שהוא רוח"ק ונבואה.

אבל מזה שכתב הרמב"ם (שם הי"י) ש"עשו בבית שני אורים ותומים כדי להשלים שמונה בגדים ואע"פ שלא היו נשאלין בהן", מוכח דס"ל שהאו"ת הוי חלק ופרט מענין הכהונה ובגדי כהונה גופא, ובזה יש שלימות הכהונה ובגדי כהונה כפי שהוא ככה"ג כשמושב בשמונה בגדים. ונמצא, שאין זה ענין נוסף של נבואה כ"א שירות ועבודה דכהונה.

בין "נגנז" ל"מחוסר"

ונתת אל חשן המשפט את האורים ואת התומים נו'

(כה, ל)

אי' בגמ' "דמחוסר ה' כו' אלו חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני ואלו הן ארון כו' ואורים ותומים" (יומא כא, ב. וראה גם ירושלמי פ"ג ה"ב. שהש"ר ח, ט). והנה במדרש (במדב"ר בהעלותך פט"ו, י, וכן בתנחומא בהעלותך ו) איתא "חמשה דברים שנגנזו, הארון והמנורה והאש ורוח הקודש והכרובים", אך לא נמנו האורים ותומים. ובפשטות דעות חלוקות הן.

ויש לומר שלשיטת הרמב"ם יש לתווכ ביניהם באופן שלא נחלקו:

כתב הרמב"ם "עשו בבית שני אורים ותומים כדי להשלים שמונה בגדים, ואע"פ שלא היו נשאלין בהם. . מפני שלא היתה שם רוח הקודש" (הלי' כלי המקדש פ"י הי"י. וראה גם הלי' בית הכהונה רפ"ה). וע"פ שיטתו יש לומר שאין כאן דעות חלוקות בנוגע לאו"ת אם נגנזו או לאו, אלא שבש"ס קאי על השאלה באו"ת, ובמדרש על מציאות האו"ת עצמם.

ומדויקים הדברים בלשון הש"ס והמדרש, שבש"ס הלשון "מחוסר ה'" ובמדרש "נגנז", כי לשון גניזה מדגיש שנגנזו לגמרי ולא היו שם כלל. משא"כ "חסר" פירושו רק שאינו בשלימות. ולכן במקום שכתוב "מחוסר" חשיב האו"ת, כי באמת היו האו"ת חסרים בבית שני, כי לא היו נשאלין בהן. אך במקום שכתוב "נגנז" לא נמנו האו"ת, כי אין לומר עליהם "נגנזו" כאשר "עשו בבית שני או"ת". וק"ל.

(ע"פ לקושי שיהות הייא עמי' 136 הע' 16)

פנינים

שביאר שענין הדיבור ע"פ רוח הקודש דאו"ת ה"ז גדר בכהן גדול ובגדי כהונה - ממשיך לבאר שמעין זה הוא גם באלו שהגיעו למעלה שיכולים לדבר "ברוח הקודש", שאין ענינם רק להודיע דברי עתידות כו', אלא יש בהם גם גדר כהן גדול - שענינו משרת לה'. ומכיון שבכהן גדול, מעלה זו נוגעת גם לבגדי כהונה שבו, כנ"ל, לכן גם בבני הנביאים שיש להם כעין גדר דכהן גדול, יש אצלם בגד דומה לכהן גדול, אלא שאינו אפוד של כהן גדול רק אפוד בד. וק"ל.

(יעוין בארוכה לקוטי שיהות חל"א עמ' 156 ואילך)

ועכצ"ל שלשיטת הרמב"ם יש בגדר כהן גדול, עבודתו ובגדי כהונה שלו, שני ענינים: א. השירות והעבודה דכהונה גדולה. ב. מעלתו של כהן גדול בדרגת נבואה ורוה"ק - וגם מעלה זו היא חלק מגדר כהונה גדולה ושייכת לבגדי כהונה. וזהו תוכן שני הענינים שמצינו באו"ת: א. אחד מבגדי כהונה. ב. השאלה בהם.

ובזה יובן מה שמביא הרמב"ם ההלכה בנוגע לבני הנביאים בהל' כלי המקדש והעובדים בו שי"ל כוונתו בזה, שלאחרי

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

כלאים המותרים "לפני המלך"

"שעטנז" - ערבוב תפקידי שרי המלך / לפני השי"ת גם דברים הפכיים מתחברים / האבנט - העמידה לפני המלך המחברת גם כלאיים

באבנט אשר חגרו הכהנים בעת עבודתם בבית המקדש, היו צמר ופשתים אשר יחד הם "שעטנז" ואסורים בלבישה על דרך הרגיל, ועל כן כתב הרמב"ם¹ שאמנם הותר איסור לבישת שעטנז באבנט, אבל רק בשעת העבודה, ו"כהנים שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה, אפילו במקדש, לוקין מפני האבנט שהוא כלאים".

וצריך ביאור על פי פנימיות העניינים:

- א. מה טעם התירה תורה לבישת שעטנז בבגדי הכהונה?
- ב. מאיך, אמאי מצינו את היתר הכלאיים באבנט הכהנים דווקא?
- ג. מדוע היתר הכלאיים הוא בשעת עבודת המקדש בלבד, ומיד אחר כך חוזר האיסור כבתחילה?

"שעטנז" - ערבוב תפקידי שרי המלך

בטעם איסור כלאיים על דרך הקבלה כתב רבינו בחיי² שהצמר והפשתים רומזים

(1) סוף הל' כלאיים. ולהעיר שכן הוא לשי' הרמב"ם, וחלק עליו הראב"ד, וראה במקור הדברים ביאור פלוגתתם.

(2) בפירושו לשמות יט, יט.

על שני מיני כוחות עליונים, והמחברם יחד "הרי זה גורם הפך השלום כי הוא מערכב הכחות העליונים ומבטל אותן ועוקר אותן ממנויים" ו"אין חבורן עולה יפה".

וכפי שנתבאר גם בסה"ק³ ש"צמר" רומז על "בחינת חסדים", ו"פשתים" הוא "בחינת גבורות", ועל כן נצטוונו שלא לארגם יחד בבגד אחד.

והטעם שאין לערכב החסדים והגבורות הוא, כי בערבוב הכוחות העליונים זה עם זה נמצא שאינם ממלאים תפקידם כראוי, כי תפקיד "בחינת חסדים" הוא להשפיע בעולם חסדו של הקב"ה ואם מתערב בו מ"בחינת גבורות", הרי עשה שלא כפי כוונת בוראו ח"ו.

ויוכן הדבר ממשל ממשלת המלך, שממנה שרים שונים לצרכי המלוכה, אשר בין השרים ישנם כאלו שתפקידיהם מנוגדים זה לזה ומבטאים קצוות הפכיים בהנהגת המדינה, וחלילה לאחד מהם להתערב בתחומו של חברו ולעשות תפקידו אשר מנוגד הוא לתפקיד שקיבל הוא מהמלך, כי במצב זה הוא ממרה את פי המלך!

וכמו כן בכוחות העליונים שמינה השי"ת אסורים הם לשנות את תפקידם, ועל כן נצטוונו גם אנו שלא לערב יחד הצמר והפשתים שרומזים עליהם.

ומה שהותר איסור שעטנו באבנט, הוא משום שישנו ענין מיוחד בעבודת הכהנים, ובפרט בעבודתם עם האבנט, אשר במצב זה אין חסרון בחיבור כוחות עליונים ההפכיים זה מזה, ואדרבא למצוה יחשב "ערבוב" זה, וכפי שיתבאר.

לפני השי"ת גם דברים הפכיים מתחברים

על הפסוק "עושה שלום במרומיו" אמרו רז"ל⁴ "מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבים זה את זה". והיינו, שאפילו שרים שתפקידיהם מנוגדים זה לזה בתכלית, יש ביניהם שלום ואינם סותרים ומנגדים זה לזה.

ומבאר זאת בספר התניא⁵ אשר מיכאל שר של מים – היינו שר של חסד, וגבריאל שר של אש הוא בחינת הגבורה, והרי הם הפכיים ומנגדים, ואינם יכולים להתחבר זה לזה, אבל הקב"ה הוא לבדו יכול לעשות "שלום במרומיו":

כי כשהקב"ה מגלה עליהם "הארה רבה והשפעה עצומה מאוד", והארה זו באה

3) ראה זח"ג פ, ב. אור התורה פרשתנו עמ' א'תשטז. ספר המאמרים "תורת שמואל" תרל"ד עמ' כט ואילך. לקוטי לוי יצחק על זהר כרך ב' (עמ' פט). ועוד. וראה בארוכה בכ"ז — לקוטי שיחות חכ"ט עמ' 125 ואילך (ובהערה 39 שם). וש"נ.

4) ראה במדב"ר פ"ב, ח (בשינוי לשון), וש"נ. זח"א בהשמטות (מספר הבהיר) רסג, א. תניא שבהערה הבאה.

5) חלק אגרת הקודש אגרת יב.

מ"אור אין סוף ב"ה", שאצלו אין שום הגבלות ושום גדרים ואי אפשר להגדירו במעלת החסד או גדרי הגבורה, אלא הוא מופשט מכל גדר ומידה "למעלה מעלה עד אין קץ", הנה כשמאיר השי"ת הארה זו על החסד והגבורה, הנה "בטלים באורו יתברך המאיר להם".

ומכיוון שהם בטלים לגבי עצמותו ית', הנה נאבד הניגוד שביניהם, דאצלו ית' אין סתירה בין החסד לגבורה כיוון שכאמור אינו מוגבל בשום גדר וגבול – השייכים רק אצל נבראים גשמיים ורוחניים, והוא עצמו אינו מוגדר בזה כלל ואצלו יכולים להתחבר גם ההפכיים בתכלית.

ואם נשוב למשל דלעיל – הרי זה דוגמת "ב' שרים גדולים תפקידיהם מנוגדים, כאשר באים לפני המלך מתבטל כל אחד ממציאותו ומתכללים יחד כאלו הן אחד ממש ואינם ב' הפכים כלל", כי כאשר עומדים השרים המנוגדים לפני המלך, לא נרגשת תוקף השרים ומציאותם כלל כי אם רק מציאות המלך, ולכן מתבטלים הניגודים ביניהם והרי הם עומדים לפניו בלי כל פירוד ביניהם אלא בלב אחד באחדות גמורה.

ומעין זה הוא בעניין האבנט שבמקדש אשר חגרו הכהנים בעת שירותם לפני השי"ת, שמתרים היו לערב בו הצמר והפשתים – אף שרומזים הם על החסד והגבורה המנוגדים – כי בעמדם במקום אשר בו מאיר בגילוי אור מלכו של עולם, הרי אז אין מנגדים החסד והגבורה כי אם מתאחדים ומתחברים יחדיו גם שני ההפכים.

ומעתה נמצא מובן היטב מדוע הותר איסור שעטנו בעת עבודת הכהנים דווקא, ואילו "כהנים שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה אפילו במקדש – לוקין", כי היתר הכלאיים ייתכן רק כאשר הכהן עומד ומרגיש ש"עומד לפני המלך" אשר לפניו החסד והגבורה שווים המה, וזה הוא בשעת העבודה עצמה דווקא.

האבנט – העמידה לפני המלך המחברת גם כלאיים

אבנט הכהן הוא הבגד היחידי אשר בו הותר איסור שעטנו (לדעת הרמב"ם)⁷, ועל פי מה שנתבאר במהות הפנימית של היתר השעטנו, הנה מובן אשר היתר זה מתאים הוא ביותר לעניינו הפנימי של האבנט:

לכל אחד מבגדי הכהונה היתה מטרה פרטית⁸, אבל האבנט לא היה לו מטרה ותפקיד פרטי, שהרי המכנסים היו בהם "שנצים" כדי לאזור אותם⁹, והכתונת אינה צריכה אבנט

(6) תורת חיים (לכ"ק אדמו"ר האמצעי) חיי שרה – קל, ב.

(7) ראה בהשגת הראב"ד שם, ובתירוץ הא' דהרדב"ז.

(8) ראה במקור הדברים הפירוט בזה.

(9) נדה יג, ב. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח הי"ח.

לקראת שבת

יד

כדי להחזיקה, אלא מטרתו ועניינו של האבנט הוא שלאחר שמסיים הלבשת הבגדים, הרי הוא חוגר עצמו ובכך מתכוונן לעמוד לפני המלך ולעבדו!

וכפי שהובא בגמ' ובראשונים¹⁰ ש"צריך לאזור חלציו כשמתפלל", משום "היכון לקראת אלקיך ישראל", שחגירת האבנט הוא המעשה שמכין עצמו לעמוד לפני המלך בתפילה.

ומכיוון שה"אבנט" הוא זה שמבטא את ההכנה הכללית לעמידה לפני המלך, הרי הוא המבטא את ביטולו של האדם לפני מלך מלכי המלכים, ועל כן דווקא בו ציוותה התורה לעשות כלאיים צמר ופשתים להורות על כך שהאדם נמצא במצב של גילוי אורו ית' שלפניו האש והמים, החסד והגבורה, והצמר והפשתים – שווים המה!¹¹

(10) שבת י, א. ובתוס' שם. וכן נפסק בטושו"ע או"ח סצ"א ס"ב. וכן בשו"ע רבינו הזקן שם.

(11) וראה במקור הדברים עוד ביאור נפלא בשייכות ה"אבנט" לעבודה זו.

פנינים

דרוש ואגדה

היכן נרמזה בפרשתנו לידתו של משה?

ואתה תצוה את בני ישראל

(כו, ב)

בנוגע לזה שלא נתפרש שמו של משה בפרשת "ואתה תצוה" כתב בספר 'מאור עינים' (להרה"ק רבי נחום מטשערנאביל זצוק"ל) "הנה חל סדר תצוה בשבוע שחל בה ז' אדר, הוא בחינת הסתלקות משה, ולכן לא נזכר שמו בסדר פ' זו, כי נסתלק משה" (מאור עינים פרשתנו).

ולכאורה צריך ביאור, הרי אמרו חז"ל בנוגע לז' אדר, ש"כשבעה באדר מת וכשבעה באדר נולד" (מגילה יג, ב), וא"כ למה נקבע רמז בפרשתנו לזמן מיתתו של משה, בזה שלא נתפרש שמו, ולא על זמן לידתו?

ויש לומר הביאור בזה:

שם האדם אינו מורה על האדם עצמו, שהרי צורך האדם בשם הוא רק כדי שהזולת יוכל לדבר איתו ולקראו בשמו, אך האדם כשלעצמו אינו צריך לזה. וכפי שרואים במוחש, שתינוק כשנולד, אין לו שם, ורק כמה ימים אחר הלידה נותנים לו שם. וא"כ ברור שהשם אינו מורה על האדם עצמו כי נעלה הוא משמו.

ועל פי זה יש לומר, שבזה שלא נתפרש שמו של משה בפרשת תצוה לא מרומז רק הסתלקותו של משה, אלא גם ובעיקר לידת משה, כי לידת משה מורה על עצם מציאותו של משה שלמעלה משמותיו. ולכן לא נקרא בכל פרשה זו בשמו.

וזהו מה שבריש פרשתנו כתוב "ואתה תצוה", כי "אתה" מורה על עצם האדם, וכלשון הכלי יקר (ריש פרשתנו) שפירש "ואתה"

- "מהות עצמותך", כי בזה נרמז לידתו של משה, שאז נתגלה "מהות עצמותו" של משה, שלמעלה משמותו.

(נ"פ ספר השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 394 ואילך)

מסירת נפשו של משה - עבור מי?

כתב בבעל הטורים ריש פרשתנו "לא הזכיר משה בזה הסדר, מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הוזכר בו, והטעם משום שאמר מחני נא מספרך אשר כתבת, וקללת חכם אפילו על תנאי היא באה".

ויש ללמוד הוראה נפלאה מזה שביקש משה "מחני נא":

הרי משה רבינו כל מהותו וענינו היא התורה, וכדברי רז"ל "נתן נפשו על התורה ונקראת על שמו, שנאמר זכרו תורת משה עבדי" (מכילתא לבשלח טו, א. שמו"ר פ"ל, ד). וא"כ השמטת שמו של משה מן התורה, אין משמעה שתחסר מעתה אחת ממעלותיו, או שתינטל ממנו קבלת שכר מסוימת, אלא נוגע ענין זה בעצם מהותו וענינו של משה, שמאוחד הוא עם התורה, ואי הזכרת שמו בה נוגעת לו עצמו. ומה מפליא הדבר, אשר בקשה זו ד"מחני נא" לא ביקש משה עבור כשרים שבדורו, אלא לכפר על אותו חלק בעם ישראל שחטאו בעגל, וניתקו עצמם מן התורה לגמרי!

והרי אהבה ומסירות זו לישראל חזקה יותר מ"ואהבת לרעך כמוך", כי פירוש "ואהבת גוי" הוא שיש לאהוב את השני "כמוך", אך כאן רואים שהאהבה הייתה הרבה יותר מזה, שהרי ה"כמוך" של משה הי' התורה, ומ"מ הי' משה מוכן לוותר גם על זה עבור הקשר שלו לישראל, גם עם אלו שניתקו עצמם מהתורה!

פנינים

דרוש ואגדה

להיות גם מסירת נפש עבור כל אחד מישראל,
לוותר גם על הענינים הכי עצמיים ופנימיים
ולמסור את הנפש עבור כל יהודי באשר הוא.

(נ"פ לקומי שיחות חכ"א עמ' 173 ואילך)

ומזה הוראה אלינו:

לא די באהבת ישראל לחוד, וגם לא בזה
שאהבה זו קיימת לכל אחד מישראל מבלי
הבט על מצבו הגשמי או הרוחני, ואפילו לא
בזה שאהבה זו היא "כמודך" - אלא צריכה

חידושי סוגיות

עיון ופלפול בסוגיות הפרשה

בגדר איסור "לא תעלו עליו" קטורת זרה גו"

יבאר באריכות קושיית המנחת חינוך אמאי לא נמנה לב' לאוין, ע"פ כללי מניין המצוות ומה שמצינו בלאו דריבית ובלאו דאכילת מע"ש חוץ לחומה / יתרץ קושיית המנ"ח ע"פ פירוש רש"י דבקרא ד"קודש קדשים הוא" דנתחדש דמהות האיסור הוא הורדת מזבח הפנימי מקדושתו

דעת הרבה ראשונים דנמנים בפרטים, עיין בספר המצוות להר"מ (שורש תשיעי), אבל כאן פשוט שהוא שני לאוין לכולי עלמא. ולא שייך גם כן לומר שהוא טעם אל מצוה הקודמת, דמה טעם לזה, וכל אחד לא יליף מחבירו, דהיא אכילה ושתי' [אכילת מזבח ושתיית מזבח], אפשר דקפיד רחמנא על אחד, על כן כתבה התורה שניהם, אם כן הוור להו שני לאוין. ונפק"מ לענין מלקות גם כן, דלדעת הר"מ בפי"ח מסנהדרין ה"ג, דעל הנפרטים בלאו אחד לוקין על כולם רק מלקות אחת, וכאן בהקטיר וניסך

כתב הרמב"ם בספר המצוות, מניין לא תעשה מצוה פב "שהיזהרנו מהקריב שום דבר מהקרבנות במזבח הזהב שבהיכל, והוא אמרו ית' (פרשתנו ל, ט) לא תעלו עליו קטורת זרה ועולה ומנחה ונסך לא תסכו עליו, וכל מי שהקריב בו או ניסך עליו זולת מה שנגדר לוקה". ובמנחת חינוך מצוה קד: "ואני תמה על כל מוני המצוות למה לא מנו בשני לאוין, לאו להקטיר עליו, ולאו דניסך, כיון דכתיב בכל אחד תיבת לא, לא תעלו וגו' ונסך לא וגו', ואפילו דברים הרבה הנכללים בלאו אחד

למה אינו חייב שתי מלקיות, דהם שני לאוין". והשאר בצע"ג.

וְלֹא־הֵבִין באר היטב קושייתו יש להקדים יסודות הענין, דהנה מצינו גבי לאו ד"לא תוכל לאכול בשערך מעשר דגנך תירוש ויצהרך" דנמנה במנין המצוות לג' לאוין נפרדים [נכמבואר בטהמ"צ להרמב"ם שורש ט הנ"ל], דגן תירוש ויצהר. וביאר הרמב"ם שם, דזהו עפ"י מה שמבואר בכריתות (ד, סע"ב) דהאכול מע"ש שיש בו דגן תירוש ויצהר חוץ לירושלים לוקה ג"פ. ולעומתו גבי לאו ד"את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך" מצינו דמנאו הרמב"ם לאו אחד במצות לא תעשה רלה, עיי"ש. ואף דלכאורה אדרבה, הלא גבי מעשר דגנך תירוש ויצהרך כתיב "לא" רק פעם אחת, משא"כ גבי נשך ותרבית כתיב ב' פעמים "לא", אבל כבר ביאר הרמב"ם במצות ל"ת רלה שם: לא שהם שני ענינים, כי הנשך הוא הרבית והרבית הוא הנשך, ובגמרא בבא מציעא (ס, ב) אמרו אי אתה מוצא נשך [היינו חיסור ממון מהלוה] בלא תרבית [היינו ריוח וריבוי למלוה] ולא תרבית בלא נשך. . ושם אמרו דאורייתא נשך ותרבית חדא מלתא היא, ושם אמרו גם כן השתא דכתיב "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך" קרי בי הכי "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית, ובנשך ובמרבית לא תתן אכלך". ע"כ. היינו דנכפל ציווי אחד בשתי אזהרות (דכתיב פעמיים "לא") רק לחיזוק הענין, שהעובר עליו עובר ב' אזהרות שבכתוב, אבל לא לענין למנותו לשני לאוין ממש (ועיי"ע בגדר אזהרות שנכפלו לחיזוק בשורש ט' שם).

והנה, לכאורה הי' לנו להקשות דהן אמת שנשך ותרבית כיון שאי אפשר לזה בלא זה הווי חדא מילתא, מיהו יש לחלק כאן לשנים בחלוקה אחרת, והוא, דהלא פירט הכתוב כאן הפרטים האסורים בנשך ותרבית, אשר הם פרטים שונים, "כספך" ו"אכלך" (דכסף ואוכל לא יתכן לומר "אי אתה מוצא זה בלא זה"), ולמה לא נימא דיתחלקו איסור נשך ותרבית לשני לאוין, לאו אחד על כסף ולא אחד על אוכל, כשם שנתחלקו המינים במעשה אחד גבי אכילת מע"ש חוץ לירושלים, דגן תירוש ויצהר. ובאמת זו אינה קושיא, כי שאני איסור "לא תוכל לאכול בשערך גו" שבכתוב דאין לפרשו על צד השלילה הכללית, דקאמר קרא שלילת כפ"ת הפעולה דאכילת מע"ש חוץ לחומה (שפעולה זו אחת היא בכל מין שיהא), אלא מעיקרא עוסק הכתוב לומר איסור אכילות המסוימות, אכילת מעשר דגן, מעשר תירוש ומעשר יצהר [וכמבואר בסוגיא דכריתות שם דדייקינן ממה שלא כללם הכתוב יחד בלשון "לא תוכל לאכלם"], וג' לאוין נפרדים הם. משא"כ גבי "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך" יש לנו כבר הכרח שלא לפרש דמהות האיסור דקאמר קרא הוא איסור דברים מסויימים אלו, הלוואת כסף ואוכל, כי ילפינן בסוגיא דבבא מציעא התם מקרא אחרינא דכוונת הכתוב "את כספך לא תתן לו בנשך" דהכא היא לאו דוקא כסף אלא גם "נשך אוכל", וכן "במרבית לא תתן אכלך" כולל גם רבית כסף, ותרוייהו מיירי ב"כל דבר"; ועל כרחך משמעות דבר הכתוב כאן הוא לאסור עלינו כללות ההלוואה בריבית בכל

ומנחה) אפ"ל דמאחר שנכנסים כולם ב"לא תעלו עליו" הרי שם האיסור הוא כללות הפעולה והעלאה על המזבח של דברים אחרים, מיהו עדיין אינו מובן לענין "נסך" שאינו בכלל "לא תעלו" שבתחילה, ונאמר בו בפני עצמו "לא תסכו עליו", וצ"ל דלאו בפני עצמו הוא. וזהו תורף קושיית המנ"ח דהוה לן למנות כאן ב' לאוין, לאו ד"לא תעלו" ולאו ד"נסך".

והנראה ביישוב קושייתו, דגבי מזבח הפנימי כתיב בסוף פרשתנו "קודש קדשים הוא לה", וכבר שקו"ט בזה מפרשי הכתובים מאי הלכתא קמ"ל. והנה רש"י על אתר פירש דמשמעות הכתוב היא ד"המזבח מקודש לדברים הללו בלבד ולא לעבודה אחרת", ולכאורה תמוה מאי קמ"ל שמיועד לדברים שאמר הכתוב להקריב בו, אלא ודאי י"ל דהיינו שבא הכתוב להשמיענו צד השליטה, דמיועד לאלו "בכבוד" ו"לא לעבודה אחרת", פירוש דההדגשה היא לאיסור בעבודה אחרת. ואף שגם הלכתא זו כבר שמענו להדיא מקרא דלעיל מיני, "לא תעלו עליו קטורת זרה גו", כפלו הכתוב לעבור עליו גם באזהרת עשה, וזוהי הלכתא דקמ"ל, דהמקריב עובר גם בעשה (כדין "לאו הבא מכלל עשה").

ובעומק יותר י"ל דמה שהוציא הכתוב איסור זה גם בלשון חיוב (בדרך דמכלל הן אתה שומע לאו), הוא הגדרה מחודשת בגדר האיסור. ויתבאר ע"פ הדקדוק בהבנת מילות רש"י בצד החיוב, "המזבח מקודש לדברים הללו", דלפום ריהטא הי' אפ"ל דקמ"ל להוציא מפשטי

דבר (משא"כ במעשר אכן אפ"ל דהאיסור בג' דברים הנ"ל ותו לא. עיי' במנ"ח סוף מצוה תמד), ושם האיסור אחד הוא בכל דבר.

ומוערתה יש ליישב קושיית הלח"מ על הרמב"ם רפ"ד מהל' מלוה ולוה, גבי מ"ש הרמב"ם דהא ד"נשך ומרבית אחד הוא" וחד איסורא יש כאן, ילפינן ממה "שנאמר את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך ולהלן הוא אומר נשך כסף נשך אוכל נשך כל דבר אשר ישך", ונראה שכוונתו לברייתא דבבא מציעא שם דילפינן מהך קרא דאיכא אף איסור נשך באוכל ורבית בכסף, והקשה הלח"מ, דעדיין לא למדנו בברייתא זו שיהי' רבית ונשך **חדא מילתא**, אלא דבר זה נפקא לן רק מהמבואר בסוגיין דלא משכחת נשך בלא רבית ורבית בלא נשך כו', עיי"ש מה שרצה ליישב בדוחק. ולפי המבואר לעיל אתי שפיר כי אכן ההכרח דחדא מילתא הוא מיוסד על ברייתא זו, ואילו איסור נשך הי' רק בכסף ואיסור הרבית הי' רק באוכל הי' בהכרח לומר שהם ב' לאוין **שונים** כנ"ל גבי דגנך תירושך ויצהרך].

ואחר כל הדברים תובן היטב קושיית המנ"ח דידן גבי לאו ד"לא תעלו עליו קטורת זרה ועולה ומנחה ונסך לא תסכו עליו". דהנה לא אמר כאן הכתוב האיסור באופן כללי, "לא תעלו עליו קרבן זר", אלא טרח לפרט לפרטים, קטורת, עולה, מנחה ונסך. ולפי המבואר למעלה ראוי לחלקם לכמה לאוין נפרדים (בדוגמת דגנך תירושך ויצהרך). אלא שבאמת, בנוגע לג' פרטים הראשונים (קטורת זרה ועולה

על כן נקבע דינו דמקודש לדברים הללו ואסורה בו עבודה אחרת כדי שלא להוריד מקדושתו. וזהו הדיוק במש"כ רש"י "המזבח מקודש לדברים הללו", וכבר הוכח בדוכתי טובא דרש"י אינו מוסיף ולו תיבה אחת שאין בה כדי להשמיענו דבר בפירוש הכתוב, וכבר ידענו שהכתוב כאן מיירי במזבח, והו"ל רק לכתוב "מקודש לדברים הללו כו"; אלא דרצה להדגיש דמה שתלה הכתוב טעם האיסור בקדושתו המעולה אינו טעם בעלמא אלא הוא הוא הגדרת גוף האיסור, שהאיסור הוא הפגיעה בקדושת המזבח, כי המזבח מקודש לדברים הללו בלבד. פירוש, דאין האיסור דין בעבודה, שיש איסור בעבודות הזרות שעושה, אלא הוא דין במזבח, שבמעשה זה מוריד את המזבח מקדושתו, וזהו האיסור שאסרה תורה ב"לא תעלו" – דאסור להוריד מקדושת מזבח.

וכבר נתייבחה לנו קושיית המנ"ח, דלפנה"ל נמצא שהשמיענו הכתוב במקום אחר דהאיסור דלא תעלו אינו איסורים פרטיים שונים של עשיות ועבודות זרות, אלא האיסור הוא שעושים על המזבח דבר שאין המזבח מקודש לו, והגדרה אחת היא בכל עבודה זרה שיעשה – הורדת קדושתו בעשיית "עבודה אחרת"; ולהכי נמנה האיסור כולו בלאו אחד. ודו"ק היטב בלשון הרמב"ם בהבאת איסור זה (הלי' כלי המקדש פ"ב ה"א) "מזבח הזהב . . . מקטירין הקטרת . . . ואין מקריבין עליו דבר אחר", ורק לאחרי הגדרה זו מתחיל לפרט סוגי הדברים האסורים.

דקרא ולחדש דלשון "קודש קדשים" לא קאי כולו על המזבח, שקדושתו מכופלת ומעולה יותר, אלא תיבת "קדשים" קאי על העבודות, ותורף הכתוב הוא דהמזבח הוא "קודש" – היינו מיועד – רק ל"קדשים" שנזכרו לעיל בפרשה. איברא דאין לומר כזאת, כי פירוש מילות זה אינו מתיישב בפשטות לישראל דקרא "קודש קדשים הוא זה", דמשמע להדיא דגם תיבת "קדשים" גופא קאי עדיין אמזבח, ורק תיבת "לה" שלאחרי' היא המבארת לאיזה דבר מוקדש הוא. אלא באמת ודאי נקיט רש"י לפרש שהמזבח עצמו קדוש בקדושה הנקראת "קודש קדשים", כמשמעו הפשוט, וכדמצינו כבר בקרא ד"קודש קדשים" לא נאמר רק בדרגא הכי מעולה דבית קדשי הקדשים שלפנים מן ההיכל, אלא אפילו במזבח החיצון שקדושתו פחותה ממזבח הפנימי, נאמר לעיל (כט, לו) "קודש הקדשים", כי סו"ס היא קדושה מעולה יותר מקדושה הפחותה הימנה, וכן אשכחן להדיא אף בכל כלי המשכן (במדבר ד, ד וברש"י), כי מקודשים יותר מהפחות מהם, היריעות והקרשים וכו'.

ולזה י"ל דבמילותיו כאן רצה רש"י ליישב קושי גבי מזבח הפנימי, מאי קמ"ל ד"קודש קדשים" הוא, ומילתא דפשיטא היא שקדושתו מיוחדת ומעולה בכל שכן ממזבח החיצון. ועל זה ביאר רש"י דמדרגת קדושת מזבח נזכרה כאן לנתינת טעם לאיסור "לא תעלו", דמאחר שמזבח הפנימי קדוש בקדושה מעולה יותר מקדשים אחרים, כולל מזבח החיצון,

תורת חיים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

להרויח פחות ולהישאר בריא

במענה לשאלתו, לכל לראש מובן שפרנסה של יהודי, בפרט שכמה וכמה רואים בו דוגמא לסדר חיים ראויים לשמם, צריכה להיות באופן המתאים לתורתנו, תורת חיים, מתחיל בשמירת שבת ויום טוב וכו'. ולדכוותיה למותר להדגיש שאין זה ענין הנוגע רק לשכר בעולם הבא, אלא נוגע גם בהעולם הזה. וכידוע בזה המשל, שרוצה אדם להרויח 10 דולר פחות ולהיות בריא, מאשר להרויח 10 דולר יותר ולתת אחר כך 11 דולר לרופא ולרפאותו, וקל להבין.

וזאת צריכה להיות הנקודה הקובעת באיזה מקום להסתדר, ואיזו עיר ובאיזו שכונה וחוג.

(אגרות קודש ח"ל עמ' יב)

להשתדל למצוא מקום לפרנסה ולהסתדר בכלל באופן המזוהר

במענה על מכתבו בו כתב איזה פרטים מדברי ימי חיינו, ומסיים בהתאוננות על אשר קשה לו להסתדר בענין של פרנסה ותמה על זה. אף שהסיבה מובנת גם [ב]מכתבו, כיון שבשנים שעברו קבע ענין פרנסתו באופן היפך שמירת שבת קדש, וכבר מבואר בספרים הקדושים שעל ידי זה (עבודה אסורה בשבת קדש) לא רק שאין מוסיפין בפרנסה אלא אדרבה מזיקים את הפרנסה.

אבל כיון שהשם יתברך ויתעלה אמר שתשובה מועלת ויכולה לתקן גם את העבר, הנה יחליט בעצמו בתוקף הכי גדול לקיים מצות תורתנו תורת חיים, ולהשתדל למצוא מקום לפרנסה ולהסתדר בכלל באופן המותר וכשר על פי שולחן ערוך, ואז יש תקוה רבה וגדולה שבמשך הזמן יסתדר אף שבתחלתו יהיה אפשר קישוים בדבר, וכבר נאמר והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגא מאד.

ויראה לבדוק את התפילין שלו וכן המזוזות במקום שהוא דר, שיהיו כשרות כדין, ובכל יום חול קודם תפלת הבקר יתן איזה פראנק [מטבעות מאותה מדינה] לצדקה, ולאחר התפלה בבקר בכל יום וגם בשבת קודש ויום טוב, יאמר על כל פנים מזמור אחד מספר תהלים.

(אגרות קודש ח"ב עמ' 232)

קורין את שמע 'באימה'

בתחילת בואו של רבינו הזקן למוגיד ממועזריטש, סיכם עמו המגיד שילמד נגלה עם בנו, [רבי אברהם] המלאך, ואילו המלאך ילמד עמו חסידות (ראה ספר השיחות תש"ח ריש עמ' 198. וש"נ).

כאשר התחילו ללמוד נגלה, במסכת הראשונה שבש"ס, "מאימתי קורין את שמע בערבין", הנה עוד לפני שרבינו הזקן התחיל לפרש ולחדש בענין אמר המלאך שהוא מפרש "מאימתי" מלשון אימה ויראה.

ומיד נפל על ה"מלאך" אימה ופחד, ונכנס לדביקות עצומה (ראה ספר השיחות תש"ד ס"ע 66).

משנה זו, שהיא המשנה הראשונה של המסכת הראשונה בש"ס, כוללת כל השישה סדרים.

מטעם זה נרמזים במשנה זו עניני כל השישה סדרים.

זרעים: "משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן", והרי תרומה היא מזרע הארץ. **מועד:** במשנה זו יש פלוגתא בנוגע לזמן ק"ש של ערבית: "עד סוף האשמורה הראשונה", "עד חצות", "עד שיעלה עמוד השחר", שזהו ענין הזמנים והמועדים. **נשים:** "מעשה ובאו בניו מבית המשתה" - שמחת נישואין.

נזיקין: "כדי להרחיק את האדם מן העבירה" - לימוד סדר נזיקין מרחיק את האדם מן העבירה, כמובן ממאמר רז"ל (כבא קמא ל, א) "האי מאן דבעי למיהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין".

קדשים: "הקטר חלבים ואברים, מצותן עד שיעלה עמוד השחר".

טהרות: "משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן" קאי על "כהנים שנטמאו וטבלו והעריב שמשן והגיע עתם לאכול בתרומה" (רש"י).

והתחלת כל התורה כולה היא - "מאימתי". אימה ופחד.

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה'
מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

להסתכל על יהודי כמו שהוא בבית הכנסת

מצד מצות אהבת ישראל, יש להסתכל על כל יהודי כפי שהוא נראה בבית הכנסת. ובמקביל להשתדל, שגם בבית הוא יהיה כמו בבית הכנסת

בסידור של אדמו"ר הזקן כתוב לפני מה טובו "נכון לומר קודם התפלה: 'הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך'".

הוראה זו יסודה ב"פרי עץ חיים" (שער ה' פרק א), שם נאמר, שלפני התפילה צריכים לקיים את מצות "ואהבת לרעך כמוך".

ולכאורה, בפרי עץ חיים כתוב שנדרש לקיים את המצוה [דואהבת לרעך כמוך, לפני התפילה]. ואילו בסידור כותב הרבי [כ"ק אדמו"ר הזקן] שדי אם יאמר [שהוא מקבל עליו את המצוה]? גם צריך להבין מהו הלשון "נכון לומר"?

אך הענין הוא, שכל דבר צריך להיות בסדר והדרגה. בהתחלה צריך להיות "נכון לומר", ומיד אחר כך באמירת "מה טובו" כבר מקיימים את המצוה של ואהבת.

אל תסתכל על חברך כפי שהוא בבית

[ביאור הדברים:]

על הפסוק "מה טובו אהליך יעקב", אומר המדרש (ראה סנהדרין קה, ב) אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. ורש"י אומר על פסוק זה, שאין פתחיהם דומים ומכוונים זה לזה.

מקובל בעולם, שכאשר האדם מסתכל על הזולת, בראש ובראשונה, הוא רואה בו

חסרונות. ואילו כאשר הוא מסתכל על עצמו, הרי בראש ובראשונה, הוא רואה רק מעלות. והאמת היא, שהיה צריך להיות להיפך!

אך בבית הכנסת משתדל כל יהודי להיות שונה לגמרי מכמו שהוא בביתו. וזהו פירוש "פתחים מכוונים" – להסתכל על השני לא כפי שהוא בביתו אלא כפי שהוא בבית הכנסת "אלו בתי כנסיות כו".

הווי אומר, שמצד מצות אהבת ישראל, יש להסתכל על כל יהודי כפי שהוא נראה בבית הכנסת, ולהשתדל, שגם בבית הוא יהיה כמו בבית הכנסת.

[ועם הרגשה זו באמירת "מה טובו", הוא מקיים בפועל את מצות "ואהבת לרעך", את מה שקבל עליו תחילה באמירת "הריני מקבל עלי", כאמור לעיל].

(תרגום מספר השיחות תרצ"ז עמ' 201 ואילך)

